

Румен КАЛЧЕВ
Иван ЖЕЛЕВ
Катя АНТОНОВА

ИКОНОМИКА

НА ТРУДА

2014
Издателство „Наука и икономика”
Икономически университет – Варна

Тази книга или части от нея не могат да бъдат размножавани, разпространявани по електронен път и копирани без писменото разрешение на издателя.

© Румен Николаев Калчев, Иван Желев Иванов, Катя Неделчева Антонова, автори, 2014.

© Издателство „Наука и икономика“, 2014.

ISBN 978-954-21-0755-2

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР	9
ГЛАВА ПЪРВА. СЪЩНОСТ НА ТРУДА.....	13
1.1. Определение на понятието „труд”	13
1.2. Теоретични концепции за труда	25
1.3. Функции на труда.....	29
1.4. Особенности на труда	30
ГЛАВА ВТОРА. НАСЕЛЕНИЕ И ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ	39
2.1. Същност на населението	39
2.2. Количествена характеристика на възпроизводството на населението	48
2.3. Качествена характеристика на възпроизводството на населението ..	56
ГЛАВА ТРЕТА. ПАЗАР НА ТРУДА	60
3.1. Същност, особености и функции на пазара на труда.....	60
3.2. Видове трудови пазари	67
3.3. Търсене и предлагане на работна сила.....	74
3.4. Влияние на трудовия пазар върху производството.....	84
3.5. Регулиране на трудовия пазар.....	87
ГЛАВА ЧЕТВЪРТА. ЗАЕТОСТ И БЕЗРАБОТИЦА	98
4.1. Същност и видове трудова заетост.....	98
4.2. Същност и видове безработица.....	106

4.3. Измерване и структури на заетостта и безработицата.....	114
4.3.1. Заетост.....	114
4.3.2. Безработица	120
4.4. Обслужване на безработните лица	124
4.5. Национална политика по заетостта	136
ГЛАВА ПЕТА. ЦЕНА НА РАБОТНАТА СИЛА	144
5.1. Същност и функции на цената на работната сила.....	144
5.2. Елементи на цената на работната сила.....	148
5.3. Фактори, определящи цената на работната сила.....	155
ГЛАВА ШЕСТА. РАБОТНА ЗАПЛАТА.....	163
6.1. Същност на работната заплата.....	163
6.2. Подходи и механизми за определяне на работните заплати	168
6.3. Същност на минималната работна заплата.....	176
6.4. Определяне и изменение на минималната работна заплата.....	195
6.5. Определяне на основна и брутна работна заплата	201
ГЛАВА СЕДМА. СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ	212
7.1. Същност на социалното осигуряване	212
7.2. Система за задължително здравно осигуряване	225
7.3. Система за задължително обществено осигуряване	229
7.4. Доброволно социално осигуряване	240

ГЛАВА ОСМА. РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ НА ПАЗАРА НА ТРУДА.....	248
8.1. Същност на равните възможности на пазара на труда	248
8.2. Дискриминация на пазара на труда	255
ГЛАВА ДЕВЕТА. ИНВЕСТИЦИИ В ЧОВЕШКИ КАПИТАЛ	272
9.1. Същност на инвестициите в човешки капитал	272
9.2. Същност на качеството на труда	287
9.3. Фактори, влияещи на качеството на образованието и обучението.	295
ГЛАВА ДЕСЕТА. ИНДУСТРИАЛНИ ОТНОШЕНИЯ	304
10.1. Същност на индустриалните отношения	304
10.2. Синдикатите като заинтересована страна в индустриалните отношения.....	310
10.3. Организациите на работодателите като заинтересована страна в индустриалните отношения	316
10.4. Държавата като заинтересована страна в индустриалните отношения.....	321
ГЛАВА ЕДИНАДЕСЕТА. КОЛЕКТИВНО И ИНДИВИДУАЛНО ТРУДОВО ДОГОВАРЯНЕ.....	326
11.1. Същност и функции на колективното трудово договаряне	326
11.2. Подготовка и провеждане на колективните трудови преговори ...	337
11.3. Колективен трудов договор.....	347
11.4. Индивидуални трудови отношения	352

ГЛАВА ДВАНАДЕСЕТА. БЕЗОПАСНИ И ЗДРАВΟΣЛОВНИ УСЛОВИЯ НА ТРУД.....	364
12.1. Същност на безопасните и здравословни условия на труд	364
12.2. Международни, национални стандарти и национална политика в областта на безопасността и здравето при работа в България	369
12.3. Задължения на работодателите и наемния персонал по осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд	381
12.4. Показатели за оценяване на условията на труд	388
ЛИТЕРАТУРА.....	394